

## ÅRSRAPPORT 2016 BYGG21

---

### 1. LEDERS BERETNING

Vi er glade for å melde at utfordringene gitt i KMDs mandat, strategien "Sammen bygger vi fremtiden", og forutgående utrednings- og strategiarbeid, nå er prioritert og konkretisert på en måte som skaper oppslutning og engasjement. Mange har bidratt med innspill og kommentarer til styrets prioriteringer. Andre har meldt seg til tjeneste for å gjøre jobben. Atter andre har engasjert seg med konkrete bidrag, testing og deling av egen praksis og kompetanse. Vi er trygge på at vi har prioritert de viktigste bidragene og at løsninger og anbefalinger vil komme til bred anvendelse i næringen. På den måten vil staten få mer enn forventet avkastning. Vårt mål om 20% kostnadsreduksjon i løpet av 2020 er realistisk.

For å få til dette må vi lykkes med en kulturell endring mot den frihet og betydning landets største næring fortjener. Næringen er klar for på selvstendig grunnlag å øke sin effektivitet og forutsigbarhet. Næringen har satt seg som mål å lykkes med en industriell gjentakelse og bruk av beste praksis i sine bestillinger og leveranser. Da vil den norske bygg- og eiendomsnæringen bli mer kostnadseffektiv og skape de verdiene som eiere, brukere og samfunn forventer og samtidig bidra til det grønne skiftet. Da kreves det at vi ser hverandre i øyene, i næringen så vel som hos myndighetene, og tar utfordringen sammen. Sammen er vi sterke. Sammen kan vi sette standarden.

Selv om prioritering og konkretisering av forutgående strategier har preget 2016, har Bygg21 levert signifikante resultater. Vi er stolte av denne rapporten.

Sissel Leire

### 2. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG NØKKELTALL

Bygg21 er et samarbeid mellom bygg- og eiendomsnæringen og myndighetene.

Bygg21 jobber innenfor KMDs mandat og finansiering. Bygg21s styre, under ledelse av Sissel Leire, eier av Kruse Smith, er oppnevnt av KMD, instruerer virksomhetens leder, og fordeler budsjettmidlene på leveransepunkter gitt i mandat. Styret for øvrig består av Stig Bech, partner BA-HR; Siri Hunnes Blakstad, direktør ÅF Reinertsen; Arne Giske, konsernsjef Veidekke; Harald Nikolaisen, adm.dir Statsbygg; Jon-Olav Sigvartsen, eier av JOS-Bygg og Netten Østberg, fagdirektør Asplan Viak.

Bygg21s styre har selv satt mål for virksomheten. Målet er 20% lavere kostnadsnivå i løpet av 2020, og å samtidig sikre kvalitet og bærekraft.

Bygg21 jobber i og med offentlige og private næringsaktører og deres organisasjoner. Bygg21 er uavhengig og nøytral i arbeidet for kostnadseffektivitet og bærekraft. Bygg21 skal prioritere, motivere, utfordre, samordne og stimulere.

Bygg21s styre har etablert et eget strategisk råd bestående av 28 ledende representanter fra næringen, organisasjonene, LO, myndighetene, forskning og utdanning. Rådet, under ledelse av Daniel K Siraj, konsernsjef OBOS, skal svare på spørsmål og utfordringer fra styret og gi selvstendige innspill og råd til styrets arbeid.

Bygg21 etablerte en egen arbeidsgruppe for leveransen knyttet til grensesnittet mellom næring og myndighetene. Arbeidsgruppen, under ledelse av Christian Joys, utarbeidet underlag for styrets rapport "Enkle grep – raskere fra behov til bygg", juni 2016.

Bygg21 er KMDs rådgiver.

Bygg21 disponerer 2 årsverk stilt til disposisjon av DiBK, - henholdvis leder og sekretær. I tillegg leies 3 personer / 1,5 årsverk, som også inngår i administrasjonen. Alle andre tjenester kjøpes eksternt. Virksomheten ledes av Sverre Tiltnes.

### Måloppnåelse.

Bygg21s mål realiseres når Bygg21s anbefalinger og løsninger tas i bruk bredt. Dette vil skje etter utløp av mandatperioden. Under rapporteres på graden av ferdigstillelse av Bygg21s bidrag til 20% målet:

Utløsende faktorer	Bidrag til 20% målet perioden 2015/2016	Grad av ferdigstillelse
Effektiv praksis for plan og digitale byggesaker. Automatisert dokumentasjon og mindre manuell kontroll.	1–4 % av investors totalcost ved reduksjon av tid, risiko, omkamper og urealiserbare planvedtak. Samme effekt i kommunene. 50% raskere fra behov til bygg.	40%
Bygg med verdi for eier, bruker og samfunn.	1–5 % økt verdiskapning i form av økt produktivitet for sluttbruker.	30%
Bortfall av negativ kontroll og unødig kvalitet	2–3 % lavere kostnader knyttet til bortfall av unødvendig kontroll og kvaliteter som ingen vil betale.	20%
Bedre bestillinger. Organisering og gjennomføringsmodeller. Rigg og tilretteleggelse på byggeplass. Ledelse.	2–7 % av totalcost. Fullstendig og disiplinær fremrykning. Redusert transaksjonskost. Større engasjement og ansvar. Færre feil.	30%
Gjentakelse av beste praksis og løsning som norm. Forenkling av komplekse installasjoner. Digitalisering. Automatiserte oppgaver. Produktsøk/Logistikk.	3–9 % av totalcost. Bedret produktivitet/effektivitet. Færre feil. Presise bestillinger. Bedret dokumentasjon.	30%
Presentere og gjenkjenne rett kompetanse. Fokus på arbeidsinnvandrere. Rett med en gang. Forenkling.	2-5 % redusert byggekost. Lavere konfliktnivå. Økt kvalitet i gjennomføringen av byggprosjekter. Færre feil.	20%

### 3. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

*Resultatene er rapportert opp mot KMDs mandat 2015/16, - sitert i høyre kolonne:*

#### 3.1. Formål

Bygg21 har i 2016 samlet bygg- og eiendomsnæringen om en dugnadsbasert og målrettet arbeidsplan for å ta ut en kostandsgevinst på 20% og samtidig løse utfordringene innenfor bærekraft. Arbeidsplanen involverer næringens og kunnskapsmiljøenes beste kompetanse og forankrer arbeidet bredt. God planlegging er mer enn halve resultatet.

Bygg21 har i 2016 også levert konkrete resultater i tråd med mandat og våre planer for effektuttak. Se under.

Bygg21 skal legge til rette for at byggenæringen bedre kan løse utfordringer innenfor bærekraft, produktivitet og kostnadsutvikling.

Bygg21 skal medvirke til at næringen realiserer sitt potensial ved å prioritere, motivere, utfordre, samordne og stimulere næringen til å bli mer kunnskapsbasert og effektiv.

### 3.2. Bygg21-styret

Bygg21s styre prioriterer spredning av beste praksis. Bygg21s kartlegging og analyse bekrefter at næringen har god kompetanse, dog med en særlig utfordring knyttet til andelen ufaglærte og utenlandske håndverkere. Næringens evne til effektiv samhandling krever ny kunnskap og nye løsninger, som i større grad gjør nytte av industriell gjenbruk beste løsning, digitalisering, samspill og effektive prosesser. Disse områdene er prioritert for utvikling og spredning via næringens institusjoner. Arbeidet med å identifisere beste kompetanse og praksis er godt i gang, ikke minst gjennom samarbeid med BAE-programmet i Prosjekt Norge. Bygg21 vil skape vilkår for spredning gjennom industriell tilnærming (disiplinert gjentagelse og bruk av beste praksis), motivasjon og eierskap.

Eierskapet til Bygg21s løsninger og anbefalinger må ligge i næringens institusjoner. Disse er best egnet for å forvalte og gjøre bruk av disse over tid. Bygg21-styret har derfor foreslått at KMDs oppdrag tidsavgrenses. Dette for å sikre at resultatenes langsiktige eiere involveres fra starten. Denne involveringen er godt i gang gjennom samarbeid med de mest relevante bransjeorganisasjonene, Prosjekt Norge, NKF, forskningsmiljøene, utdanningsinstitusjoner, Standard Norge med flere.

Styret har i 2016 sluttført arbeidet med å konkretisere, spisse og handlingsrette prioriterte tiltak i strategien *Sammen bygger vi fremtiden* innenfor følgende satsningsområder:

1. Næringens rolle i plan- og byggeprosesser
2. Kunnskap om produktivitet og kostnadsutvikling
3. Kvalitet og bærekraft
4. Samhandling i byggeprosjekter
5. Industrialisering av byggeprosjekter
6. Kompetanse som konkurransefortrinn

Styret har prioritert konkrete, spisse og handlingsrettede leveransepunkter innenfor ovennevnte satsningsområder.

- Digitalisering er del av alle leveransene og i særlig grad prioritert i satsningsområdet "Industrialisering av byggeprosjekter" med satsing på produksøk, dokumentasjon og logistikk sammen sentrale partnere og med støtte til BNs digitale veikart.
- Prioritering og konkretisering er gjort med støtte i Bygg21s Strategisk råd, bestående av 28 sentrale representanter fra næringen. BAE-rådet med flere er konsultert.
- Organisering i dugnadsbaserte arbeidsgrupper vil skape engasjement, sikre gode resultater og økt gjennomføringsevne i hele næringen.
- Ovennevnte organisering sikrer at byggenæringen selv vil realisere styrets prioriteringer av strategien.
- Styret har i løpet av 2016 skapt en bevegelse som har passert en kritisk masse. En bevegelse som i større grad tar ansvar for egen, og næringens, utvikling. En bevegelse for sammen å sette standarden for en mer effektiv og grønnere næring. En bevegelse for å gjøre noe praktisk. En industriell bevegelse for å gjenta og følge beste praksis bredt. En bevegelse som allerede preger sentrale bransjeaktører og bransjekulturen.

Styret skal skape en helhetlig tenkning rundt satsing på økt kompetanse, kunnskapsspredning og gjennomføringsevne i hele næringen. Styret skal konkretisere, spisse og handlingsrette prioriterte tiltak i strategien.

Styret skal bidra til organisering og gjennomføring av Bygg21 slik at målene byggenæringen har satt i strategien kan realiseres av byggenæringen selv.

Styret skal være en pådriver for å skape forståelse og felles bransjekultur for kontinuerlige forbedringsprosesser i byggesektoren, med særlig fokus på digitalisering, innovasjon og anvendelse av dette i praksis. Styret skal bidra til at byggenæringen skal kunne løse viktige utfordringer knyttet til samhandling i hele verdikjeden.

### 3.3. Styrets særlige prioriteringer i 2016

#### 3.3.1. Bransjesamspillet

... for utvikling av samspill innad i næringen og i prosjektene.

#### Måling av produktivitet utvikling på virksomhetsnivå

I regi av BNL og en rekke pilotbedrifter har Bygg21 lagt til rette for å teste verden ledende verktøy for måling og benchmark av kostnadseffektivitet, framdrift og kvalitet "CII 10-10" testes og piloteres – med anbefaling Q3 2017

#### Ordning for måling av kundetilfredshet, kostnadsutvikling og feil i leveransene

Bygg21 har fått Arealstatistikk AS til å etablere en ordning for måling av markedets betalingsvilje hva gjelder kvalitet som energieffektivitet. En kunnskapsbasert ordning som kan utvides til andre kvalitetsindikatorer som er allment brukt i markedet. Lanseres Q1 2017.

Bygg21 har i 2016 utredet bruk av Constructing Excellence sitt verktøy for måling av kundetilfredshet, kostnadsutvikling og feil i leveranser. Et verktøy som er brukt i Storbritannia de siste 20 år. Et verktøy som ble tilbudt oss vederlagsfritt for oversettelse og bruk. Utredningen har avdekket store svakheter som gjør verktøyet uegnet. Bygg21 varsler derved avvik fra forventet fremdrift og viderefører KMDs oppdrag i arbeidsgruppe 2, "Kunnskap om produktivitet og kostnadsutvikling", med forventet ferdigstilling i løpet av 2017.

Som alternativ til det Britiske KPI-verktøyet over, har Bygg21 engasjert seg i bestrebelsene for å forbedre nasjonale ordninger, herunder SSBs statistikk for næringens produktivitet utvikling. Et arbeid som var i gang i regi av SSB, EBA, Sintef m.fl. I desember presenterte Bygg21 en forbedret SSB statistikk, med vesentlig annerledes utviklingsbane. Arbeidet fortsetter innenfor Bygg21s arbeidsgruppe for Kunnskap om produktivitet og kostnadsutvikling. Arbeide vil foredle, kvalitetssikre og skape eierskap i næringen.

#### Modell for kostnadsanalyse

Bygg21 har sammen med DiBK og andre fått BI til å utvikle modell for kostnadsanalyse av byggeiers kost i byggeprosjekter. En modell som forventes å gi løpende kunnskapsoppdatering om hvor og hvorfor kostnadsutviklingen skjer. En kunnskap som er avgjørende for å målrette næringens og myndighetenes kontinuerlige forbedringsarbeid. Lanseres Q2 2017.

#### Ny fasenorm.

Etter snart ett år i markedet har Bygg21s fasenorm Neste Steg fått stor utbredelse:

- Tatt inn i ISO/TC59/SC13/WG13 og ISO 19650 Informasjonsutveksling
- NS 5834 Sikkerhetstiltak i bygg
- NKF referanse kommunale byggeprosjekter
- Blitt referanse for BREEAM-NOR ny versjon, lansert 31.8.16.
- I ferd med å bli referanse for myndighetenes tidsbestemte krav.
- Standard Norge har startet arbeid for norsk standardisering.

I perioden 2015-2016 skal styret særlig prioritere:

1. Arbeidet med å utvikle samspill innad i byggenæringen og i byggeprosjekter, herunder:
    - Legge frem en anbefalt metode for måling av produktivitet utvikling på virksomhetsnivå og allmenngjøring av denne.
    - Etablere en ordning for måling av kundetilfredshet, kostnadsutvikling og feil i leveranser, og allmenngjøring av denne.
- 
- Lansere en ny norm for inndeling av byggeprosjekter i faser og omforent ordbok for samspill i byggeprosesser.

## Konkrete initiativ til deling av kunnskap

... har vært mange.

Deling av kunnskap og beste praksis har blant annet skjedd gjennom følgende kommunikasjonsaktiviteter:

- Lunsjmøter på Sentralen i Oslo, tatt opp på video og kortversjon spredd i sosiale medier: 6 ganger
- Innlegg fra Bygg21s tre fremste talspersoner i ulike bransjeforaer. Totalt ca 7 ganger Sissel Leire, 3 ganger Stig Bech og ca 40 ganger Sverre Tiltnes, blant annet i Bergen, Stavanger, Tromsø, Haugesund og Bodø.
- Ny oppdatert hjemmeside som tydeliggjorde strukturen «myndighetssamspillet/bransjesamspillet».
- Byggedagene i mars
- PR og kommunikasjon i forbindelse med overlevering til KMD av rapporten «Enkle grep - raskere fra behov til bygg». Oppslag i Finansavisen, Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad, Teknisk Ukeblad print m.m.
- Nyhets saker skrevet til og publisert i bransjemedier, viktigst blant disse [bygg.no](http://bygg.no), [estatenyheter.no](http://estatenyheter.no) og Teknisk Ukeblads [tu.no](http://tu.no). Totalt 159 artikler i 2016.
- Bygg21 henvises ofte til som ekspert, - med positiv omtale.
- 5 nyhetsbrev og aktiv formidling via egen hjemmeside.

Bygg21s kommunikasjonsarbeid har i tillegg klargjort for 2017 med egnete tiltak.

Informasjonsarbeidet har i stor grad formidlet resultatene av Bygg21s prosjekter. Vi vil særlig nevne:

### Evalueringsverktøy for forbedrete gjennomføringsmodeller

Bygg21 og andre utfordrer våre mest brukte gjennomføringsmodeller for bedre samhandling og effektivt samspill. NTNU har på oppdrag for Bygg21 utviklet et kunnskapsbasert evalueringsverktøy for forbedrete gjennomføringsmodeller. Verktøyet testes i løpet av 1. ste halvår 2017, blant annet i Ulven AS sin konkurranse for utbygging. Målet er å lansere et allment nyttig verktøy sommeren 2017, som kan målrette og risiko-avlaste den enkelte utbygger og entreprenørs forbedringsarbeid. Verktøyet samvirker med fasenormen.

### Byggenes verdiskapende egenskaper

Bygg21 har fått ÅF Reinertsen og NTNU til å kartlegge kunnskapskilder om byggenes verdiskapende egenskaper. Etterrettelig kunnskp om verdiskapende egenskaper vil målrette og effektivisere næringens og myndighetenes kvalitetsarbeid. Arbeidsgruppe 3 om Kvalitet og bærekraft vil anvende rapporten i i sitt oppdrag Prosjektrapporten leveres Bygg21 januar 17. Vi tar sikte på lansering i juni 2017.

### Bedre kommunal bestillerkompetanse

Bygg21 har utfordret, motivert og samarbeidet med Norsk Kommunalteknisk Forening i NKFs ambisjon for en kraftig satsning i 300 kommuner for profesjonalisering av bestillerkompetanse, felles bruk av beste praksis funksjonsbeskrivelser, digitalisering og kostnadseffektivisering. I løpet av 2016 er arbeidet definert, avgrenset og organisert.

- Ta konkrete initiativ til deling av kunnskap og beste praksis.

### Produktsøk og logistikk:

Med en antagelse om et stort forbedringspotensiale knyttet til digitalisert produktsøk, e-handel, distribusjon av varer og byggeplass-logistikk, har Bygg21 i 2016 igangsatt et arbeid rundt anvendelse av digitale muligheter til produktsøk og logistikk. Mye av entreprenørenes arbeid i prosjektene er lite automatisert og digitalisert. Investorer og byggeiere et stort uutnyttet potensial i sin drift av byggene knyttet til produktsøk, dokumentasjon, FDV og brukerveiledninger.

Varehandelen og industrien har kommet langt for å kunne etterkomme tilgang til åpen og strukturert informasjonsflyt, effektive logistikk-løsninger, og etterrettelig dokumentasjon. Sammen med Innvoasjon Norge driver Bygg21 frem integrerte løsninger, slik at krav til produktivitet og dokumentasjon kan etterkommes.

Kartlegging og planlegging er gjennomført i 2016 og prosjektet går i 2017 inn i en praktisk pilotfase i samarbeid med Skanska, Atea og prosjektet Sykehuset i Vestfold.

Arbeidet vil støtte næringens ambisjoner om lavere kostnader via digital og industriell praksis. Arbeidet vil støtte økte krav til dokumentasjon som en av tre megatrender i den internasjonale eiendom og finans.

### Tids- og frekvensstudie elektro

– viser lønnsomheten i å bruke rett kompetanse på rett sted. Et prosjekt i samarbeid med NELFO.

### Web-basert ordbok

Bygg21 har samlet og oppdatert bransjens ulike ordbøker – for større klarhet og færre missforståelser. Et arbeid som vil redusere konfliktnivået, og støtte domstolene ved tvist. Arbeidet involverer NBEF, Senter for eiendomsfag, Boligprodusentene m.m. Arbeidet ferdigstilles Q2 2017, med forventet lansering sommeren 2017.

### Nasjonalt digitalt veikart

Bygg21 har medvirket til et samlende veikart for økt effektivisering med bruk av digitale løsninger i regi av BNL. Lanseres på Byggedagene 29.3.

### Fagarbeiderløftet

Bygg21 har sammen med BNL, LO og Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk hatt ambisjon om å etablere en ordening som kunne gjenkjenne rett fagkompetanse hos arbeidsinnvandrere ut over godkjenninger via NOKUT. Det er avklart at en slik løsning ikke kan utvikles. Fagarbeiderløftet er avsluttet med negativt resultat.

Bygg21 vil bidra med en løsning i markedet og vurderer å ta frem en anbefaling om egnet format leverandør/entreprenør tilbyr sin realkompetanse til bestiller. Arbeidet med å utvikle og konkretisert format for presentasjon av realkompetanse er del av arbeidsgruppe 6 og Kompetanse som konkurransefortrinn, - med ferdigstilling i løpet av 2018.

### Blakstadmodellen:

Bygg21 har i samarbeide med Lavenergiprogrammet laget en veileder, inklusiv kontraktstrategi og nødvendige kontraktsmaler, om hvordan kommunene kan gjennomføre og anskaffe boligprosjekter med aktiv læring. Flere prosjekter er i 2016

etablert og gjennomført med godt resultat, noe som har gitt elevene god erfaring i hvordan det er å jobbe på en reell byggeplass.

### 3.3.2. Myndighetssamspillet

Bygg21 rapporten "Enkle grep – raskere fra behov til bygg" er tatt godt i mot av KMD hva gjelder råd til effektivisering av statens rammebetingelser og rolle i plan og byggesaker. KMDs raske og tydelig oppslutning om forslagene er sterkt verdsatt av næringen.

Likeledes er rapporten forslag til et arbeid for å effektivisere næringens rolle i møte med kommunale plan og bygningsmyndigheter verdsatt, konkretisert og operasjonalisert i en egen arbeidsgruppe. Ambisjonen er å komme fram til praktiske løsninger og kultur for å skape verdier sammen (utbygger og kommune) gjennom effektive prosesser, kompetanse (forhandling og prosess) og utbyggingsavtaler.

Ambisjonen om raskest mulig å gjøre bruk av automatisert byggesaksbehandling via Fellestjenester bygg har fått oppslutning hos sentrale næringsaktører.

Næringens arbeid for tillit og effektiv samhandling med myndighetene vil prege og avgrense arbeidet fremover.

- 2. Identifisere og vurdere utfordringer som ligger i grensesnittet mellom det offentlige og næringen og foreslå mulig løsning.
- Som rådgiver for KMD skal Bygg21 utarbeide en rapport til departementet innen 1. juni 2016.

## 4. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Bygg21 styre disponerer KMDs midler stilt til disposisjon via DiBK og KMDs tildelingsbrev til DiBK.

Bygg21 styre engasjerer og forplikter Bygg21 i forhold til næringens deltakelse og dugnad. Bygg21 styre har blant annet utarbeidet prosedyrer for internkontroll i arbeidsgruppene.

Bygg21 styre styrer virksomheten. Virksomheten rapporterer virksomheten til styre.

DiBK har sekretariat for Bygg21, - herunder internkontroll for HMS, økonomi, revisjon og tilsyn.

## 5. FRAMTIDSUTSIKTER

Fornyet mandat er harmonisert med forutgående prioritering. Arbeidsplanen er konkretisert. Næringen er mobilisert. Fremdrift og ambisjon har bred oppslutning.

Ved inngangen til 2017 har Bygg21 skap grunnlag for en storstilt dugnad. Tilsvarende satsninger i bygg og eiendomsnæringen har vist seg å gi resultat.

Bygg21 styre mener 20% målet fortsatt er realiserbart, og vil styre deretter.



## 6. ÅRSREGNSKAP

<b>Bygg21</b>	<b>Regnskap</b>
	2016
Nettverk og mobilisering	1 678
Arbeidet med å utvikle samspill innad i byggenæringen og i byggeprosjekter / Bransjesamspillet	4 481
Utfordringer og løsninger som ligger i grensesnittet mellom det offentlige og næringen / Myndighetssamspillet	465
Kommunikasjon	3 914
Egen virksomhet	825
<b>Sum Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling</b>	<b>11 363</b>
Driftsutg. * inkl sekretær for arbeidsgruppe 1 og 2	2 000
<b>Sum totalt</b>	<b>13 363</b>